

допомогою системи посилань або створення індивідуальних сторінок. Ще одним призначенням сайту може стати об'єднання культурно-інформаційних ресурсів регіонів, сприяння у зміцненні міжрегіонального співробітництва.

Для ефективного використання нових технологій у сучасній сфері культури необхідно вирішити у вказаній послідовності: 1. Забезпечення сучасної комп'ютерної бази. Слід пам'ятати, що найбільш просунуті учасники світового процесу (наприклад, університетські, наукові та медіацентри в США, де зосереджено майже 80,0% світових електронних ресурсів), користуються "Apple", "Macintosh", а не звичними нам IBM PC. 2. Підключення до Інтернету. У цьому зв'язку деякі проблеми створює використання кирилиці. Тому вихід до світових інформаційних ресурсів передбачає їх подачу, як мінімум, двома мовами – українською та однієї з головних європейських мов, переважно - англійською. 3. Набуття нової компетентності працівниками - за допомогою перепідготовки та підвищення кваліфікації. Встановлення необхідних контактів з партнерами. 4. Напрацювання інформаційних баз даних (ІБД). 5. Використання нових носіїв (мультимедіа). 6. Створення локальних та регіональних інформаційних електронних мереж. 7. Створення інформаційно-маркетингових центрів. 8. Створення регіональних електронних інформаційних ресурсів. Правове забезпечення та захист - інакше створеним ресурсам загрожує перетворення на загальнодоступну ренту.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Соціокультурна діяльність суб'єктів культури передбачає формування і функціонування сукупності інфраструктурних елементів, які можна означити як інноваційну інфраструктуру національної соціальної культури. Роль в формуванні інформаційної інфраструктури полягає в тому, щоб створити умови для культурної творчості як національної еліти, так і рядових громадян, підтримувати рівні можливості й умови для кожного суб'єкта цього процесу; захищати новаторів і давати належну оцінку реформаторам, творцям «чорних» технологій тощо.

Особливої уваги в системі функціонування інформаційної інфраструктури культури вимагає процес трансляції культурних елементів в регіони країни з метою їх поширення серед верств населення. Він потребує каналів і засобів культурної комунікації, які б забезпечували поширення культурних форм, наповнення простору елементами культури, їх циркуляцію. Ефективність цього процесу залежить від якості інформаційної інфраструктури, що функціонує в країні. В умовах інформаційної революції, культура вперше в історії людства формується високотехнологічними інформаційними та комунікаційними засобами, що стали проникаючою культурною силою.

Джерела та література

1. Клюев В.К., Ястребова Е.М. Маркетинг в системе управления библиотекой: Учеб. пособие / Моск. гос. ун-т культуры. - М., 1995.
2. Майстрович Т.В. Электронная библиотека . Проблемы формирования и использования: Сб. ст. / Рос. гос. б-ка ; ред., сост., авт. предисл. - М. : Изд-во РГБ "Пашков дом", 2003. – 152 с.
3. Арнольдов А. И. Культурная политика : реалии и тенденции / А. И. Арнольдов. – М. : МГУКИ, 2004. – 64 с.
4. Бакуменко В. Д. Формування державно-управлінських рішень : проблеми теорії, методології, практики : монографія / В. Д. Бакуменко. – К. : Вид-во УАДУ, 2000.
5. Веремієнко Т. С. Соціокультурна динаміка в процесі глобальних трансформацій / Т. С. Веремієнко // Міжнародна економічна політика. – № 8–9. – К. : КНЕУ, 2008.

Червяков І.М.

УДК 330.341.1:338.43.01/.02

ОЦІНКА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ

Анотація. У статті виділено два підходи, що використовуються при розкритті поняття соціально-економічного потенціалу. Представлено та проаналізовано структуру потенціалу регіону. Перелічено етапи алгоритму проведення комплексної оцінки соціально-економічного потенціалу регіону. Викладено причини, які обумовлюють доцільність використання порівняльного підходу для оцінки соціально-економічного потенціалу регіону.

Ключові слова: регіональна політика, соціально-економічний потенціал регіону, структура, етапи, алгоритм, сукупність, інвестиції.

Анотация. В статье выделено два подхода, используемых при раскрытии понятия социально-экономического потенциала. Представлена и проанализирована структура потенциала региона. Перечислены этапы алгоритма проведения комплексной оценки социально-экономического потенциала региона. Изложены причины, обуславливающие целесообразность использования сравнительного подхода для оценки социально-экономического потенциала региона.

Ключевые слова: региональная политика, социально-экономический потенциал региона, структура, этапы, алгоритм, совокупность, инвестиции.

Summary. The article highlighted two approaches used in the disclosure of the concept of social and economic potential. Presented and analyzed the structure of the potential. Lists the steps of the algorithm for a comprehensive assessment of the socio-economic potential. Expounded the reasons that lead to the feasibility of using a comparative approach to assess the socio-economic potential.

Keywords: regional policy, social and economic potential of the region, structure, stage algorithm, a set of investments.

Вступ. Одним з найважливіших завдань регіональної політики є створення системи моніторингу соціально-економічного розвитку регіонів, яка дозволить забезпечити органи регіонального управління повною, оперативною та достовірною інформацією про процеси, що протікають в даному економічному суб'єкті. Вирішення цього завдання передбачає розробку відповідної теоретичної бази, методології оцінки економічного потенціалу регіону.

Метою статті є розробка теоретичних, методологічних та прикладних засад формування стратегії реструктуризації та реорганізації регіональних промислових комплексів та механізмів її реалізації шляхом створення регіональних зон інноваційного розвитку.

Аналіз останніх публікацій. Теоретичним і прикладним аспектам реструктуризації та реорганізації регіональних промислових комплексів присвячені розробки, представлені у наукових працях, таких науковців, як В. М. Заболотного, А. М. Власової, Б. А. Жаліло, С. М. Козаченка та інших. Ґрунтовний доробок щодо сформування та використання нової системи функціонування промисловості в умовах нестабільного середовища та економічного розвитку регіонального промислового комплексу в контексті забезпечення ефективності функціонування національної економіки здійснено вітчизняними науковцями: О. М. Алимовим, Б. М. Данилишиним, В. В. Микитенко, О. І. Тимченко, В. Ю. Худолей, А. І. Чухно, Л. Г. Чернюк, О. С. Шнипко та іншими.

Виклад основного матеріалу. На сьогоднішній день недостатньо вивчені аспекти, пов'язані з визначенням сутності поняття соціально-економічного потенціалу регіону. Існує безліч визначень і думок про складові цього терміну. Традиційно, виділяється два підходи, що використовуються при розкритті поняття соціально-економічного потенціалу [8]:

- ресурсний підхід, де під економічним потенціалом регіону розуміється рівень ресурсного забезпечення виробництва матеріальних благ і послуг
- комплексний підхід, що описує економічний потенціал регіону як сукупну здатність галузей народного господарства виробляти промислову і сільськогосподарську продукцію, здійснювати капітальне будівництво, перевезення вантажів, надавати послуги населенню.

Така поляризація дозволяє зробити висновок про різнобічне сприйняття поняття соціально-економічного потенціалу регіону, що, в свою чергу, призводить до помітної неузгодженості в методах вимірювання, планування і прогнозування сталого розвитку соціально-економічного потенціалу регіону. [9]

Сформулюємо поняття соціально-економічного потенціалу регіону, під яким слід розуміти сукупну здатність організацій регіонального промислового комплексу здійснювати безпосередньо промислове виробництво; сировинну базу, переробну промисловість засобами виробництва; виконувати рух продукції від виробництва сировини до кінцевого споживача.

Структуру потенціалу регіону можна представити таким чином: виробничий, ресурсний, трудовий, науково-технічний, фінансовий, інвестиційний та експортний потенціали.

Аналіз дефініції "виробничий потенціал", представлений вченими-економістами, дозволив уточнити її як сукупність основних і оборотних фондів, трудових ресурсів регіонального господарства.

Сукупність взаємопов'язаних матеріальних, трудових, земельних ресурсів сільськогосподарського виробництва, що беруть участь у всіх стадіях відтворення і сприяють досягненню рівня сталого розвитку організацій регіонального, представляє ресурсний потенціал регіону. [7]

Категорія "інвестиційний потенціал регіону" може бути представлена в якості здатності господарюючих суб'єктів регіону забезпечувати потребу в капітальних вкладеннях за рахунок власних і позикових фінансових джерел, яка тісно пов'язана з поняттям "фінансова стійкість".

Визначення експортного потенціалу регіону трактується як здатність конкретного регіону виробляти необхідну кількість конкурентоспроможної харчової продукції для інших суб'єктів країни і зовнішнього ринку.

Співвідношення між складовими соціально-економічного потенціалу регіону постає однією з основоположних структурно відтворювальних пропорцій в регіональному господарстві. [1]

У цьому зв'язку, пропонується визначити соціально-економічний потенціал регіону як сумарний потенціал всіх елементів регіону (природні ресурси, населення, підприємства народного господарства, органи державного і муніципального управління), здатний забезпечувати стійке зростання рівня якості життя населення за рахунок виробництва продукції та послуг в умовах ефективного функціонування регіональних властей.

Результатом неоднакової адаптації регіонів до нових ринкових умов і значного зменшення обсягів державної підтримки стало те, що за наявності різко відстаючих регіонів, абсолютна більшість регіонів виявилася в групі, де окремі показники соціально-економічного розвитку стабілізувалися, а по деяких з них навіть можна говорити про тенденції до зростання, але, тим не менш, в цілому не представляється можливим здійснити адекватну комплексну оцінку і подальший прогноз соціально-економічного потенціалу регіону. Різка міжрегіональна диференціація має своїм неминучим наслідком розширення числа відстаючих регіонів, ослаблення механізмів міжрегіональної економічної взаємодії і наростання міжрегіональних протиріч, що значно ускладнює проведення єдиної загальноукраїнської політики соціально-економічних перетворень в цілому, так і проведення процедури комплексної оцінки соціально-економічного потенціалу регіонів зокрема. [5]

Для підвищення ефективності та оптимізації процедури оцінки необхідна класифікація цілей оцінки економічного потенціалу регіону з відповідним набором аналітичних показників.

Детальне вивчення і розвиток порівняльного підходу до оцінки господарюючого суб'єкта дозволяє використовувати новий метод оцінки економічного стану господарюючого суб'єкта, який базується на

основних положеннях порівняльного підходу. Даний метод передбачає використання певного набору показників (класифікаційних ознак) за якими здійснюється позиціонування господарюючого суб'єкта. Виробляється обчислення інтегрального показника, що дозволяє позиціонувати досліджуваній суб'єкт або віднести його до певного класу у розглянутій ієрархії. [4]

Соціально-економічний розвиток регіону багато в чому залежить від економічного стану його найбільших підприємств.

Таблиця 1.

Оцінка соціально-економічного потенціалу регіону	Оцінка соціального розвитку	Добробут населення
	Оцінка інноваційного розвитку	Умови життя населення
		Трудові ресурси
		Екологічні аспекти
		Промислова активність
		Умови життя населення
		Державне і муніципальне управління
	Оцінка промислового розвитку	Інвестиційні аспекти
		Фінансові аспекти
		Конкурентоспроможність
		Соціальні аспекти
	оцінка конкурентоспроможності	Внутрішні процеси
		Інноваційна активність
		Інвестиційна активність
		Корпоративний розвиток
	оцінка узагальнена	Фінансовий стан і галузева диверсифікація
Конкурентоспроможність		
Соціальні аспекти		
Внутрішні процеси		
Інвестиційні аспекти		

З метою отримання бази даних з інформацією про аналогічні об'єкти, проводиться масштабне дослідження конкурентного середовища. В результаті дослідження виявляються промислові підприємства, які і будуть об'єктами-аналогами для проведення порівняльної оцінки.

Поряд з цим, з метою отримання адекватного набору показників для оцінки, має бути проведений ряд заходів по формулюванню стратегії підприємства в регіоні з використанням інструментарію збалансованої системи показників, які розподіляються по чотирьох аспектах діяльності підприємства: фінансовий, конкурентоспроможності, бізнес-процесів, навчання і росту. [2]

Узагальнений показник обчислювався шляхом підсумовування відповідних показників рентабельності з питомими коефіцієнтами (вагами). Коефіцієнти визначалися шляхом експертних оцінок, в результаті аналізу діяльності підприємства.

В результаті аналізу показників фінансового блоку (рентабельність продукції, рентабельність продажів, рентабельність оборотних коштів і т.д.), можна отримати координати по «фінансовій осі», які демонструють становище досліджуваного підприємства регіону в спостережувані періоди.

Аналогічним чином можуть бути отримані координати по осі, що відбиває аспект конкурентоспроможності. Факторами, що визначають ступінь досягнення поставленої мети, можуть бути прийняті: шоквартальний обсяг реалізації продукції, кількість втрачених контрактів, питома вага контрактів, середній час між планованим замовленням та укладенням контракту.

Прийнявши узагальнені показники по блоку бізнес-процесів за постійні величини, і розмістивши відповідні дані на координатній площині, може бути отриманий вектор зміни поточної ситуації.

Доцільність використання порівняльного підходу для оцінки СЕПР обумовлена наступними причинами:

1. Багатокритеріальною - запропонований метод допускає оцінку як комплексну, так і по окремим аспектам розвитку досліджуваного суб'єкта, що дає можливість оцінювати регіони універсальним способом в різних напрямках.

2. Багаторівневістю - оцінку стану суб'єкта можна виробляти на різних рівнях їх існування: як в рамках галузей промисловості регіонів, так і в рамках регіонів.

3. Ранжування - запропонований підхід до оцінки дозволяє вирішити одну з найбільш актуальних сучасних проблем регіонального управління - проблему, пов'язану з ранжуванням галузей промисловості регіону і самих регіонів за різними параметрами.

Алгоритм проведення комплексної оцінки СЕПР повинен включати в себе наступні етапи:

1. Вибір системи показників, яка адекватно відображає економічний стан регіону. На першому етапі оцінки всі вибіркові статистичні дані про стан регіону необхідно охарактеризувати деякими показниками - технічними, економічними, правовими чи іншими параметрами. Ці показники можуть мати різну розмірність, вимірюватися логічними величинами (0 - немає, 1 - так). Вони можуть бути отримані з різних звітів, за результатами анкетування або експертним шляхом. У загальному випадку можна виділити «витратні» і «ефектні» показники. Зростання перших веде до погіршення, а зростання других - до поліпшення економічного стану. [3]

2. Нормування показників. Оскільки всі показники мають різну розмірність, пропонується використовувати їх відображення на відрізок [0,1] за допомогою нелінійного перетворення, в результаті якого всі показники стають «ефектними», що полегшує подальший аналіз.

3. Побудова n-мірного вектору (n - число показників), що відображає стан СЕПР в рамках обраного критерію.

4. Ранжування регіонів у рамках обраного критерію оцінки

Багатокритеріальна оцінка соціально-економічного стану досліджуваного регіону - це завершальний етап комплексної оцінки СЕПР.

Висновок. Однією з цілей політики соціально-економічного розвитку країни є встановлення довгострокових пріоритетів регіонального розвитку. Комплексна оцінка динаміки розвитку регіонів дозволяє зробити висновок про деяку стабілізацію соціально-економічного становища в них. Разом з тим, окремі регіони істотно відстають за рівнем свого соціально-економічного розвитку. Тому стратегічно важливим для України є проведення послідовної державної регіональної політики. [6]

Джерела та література

1. Буркинський Б.В., Молина Е.В. Інвестиційний потенціал регіона. Політика мобілізації інтегрального ресурса регіона: В 2-х кн. / Рук. авт. кол-ва: член-корр. НАН України, д.е.н., проф. Б.В. Буркинський, д.е.н., проф. С.К. Харичков. Одеса: ИПРЭИ НАН України, 2002. Кн. 2. С. 96-152.
2. Закон "Про індустріальні парки в Україні" посилює конкурентноздатність України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=244370193&cat_id=244277212.
3. Інвестиційна політика в Україні: досвід, проблеми, перспективи / М.Г.Чумаченко, С.Е. Аптекарь, М.Г.Білопольський та ін. — Донецьк: Юго-Восток, 2003. — 292 с.
4. Історія економічної теорії. Навчальний посібник / Злупко С.М. – К.: Знання, 2005. – 719 с.
5. Коваленко В. В ожидании второй волны // Эксперт. 26 декабря 2005 1 января 2006. № 49. С. 80-82.
6. Семчук О.В. Аналіз інвестиційної привабливості регіонів України [Електронний ресурс] / О.В. Семчук, Є.В. Гушак. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/9_DN_2010/Economics/61137.doc.htm.
7. Сторонянська І. З. Процеси конвергенції/дивергенції соціально-економічного розвитку регіонів України: підходи до оцінки / І. З. Сторонянська // Регіональна економіка. – 2008. – № 2. – С. 73-84.
8. Стратегія економічного та соціального розвитку України на 2004-2015 рр. "Шляхом європейської інтеграції" / [Авт. кол. : А. С. Гальчинський, В. М. Геєць та ін.]; (Нац.ін-т стратег. Дослідж., Ін-т екон. прогнозування НАН України) (М-во економіки та з питань європ. інтегр. України). – К. : ІВЦ Держкомстату України, 2004. – 416 с.
9. Хвесик М.А., Хахльов О.В. Регіональні структурні трансформації в промисловості будівельних матеріалів (на прикладі Поліського економічного району України): Монографія. — К.: Кондор, 2006. – 184